

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДЕН ФАКУЛТЕТ

**ДВАДЕСЕТА МЕЖДУНАРОДНА
НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ НА МЛАДИТЕ УЧЕНИ**

**„ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ И ЕВРОПЕЙСКИЯ
СЪЮЗ:
20 ГОДИНИ ОТ ПОДПИСВАНЕТО НА ДОГОВОРА ЗА
ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ КЪМ
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И ЧЛЕНСТВО В ЕВРОЗОНАТА ОТ
1.01.2026”**

**СБОРНИК С ДОКЛАДИ
ЧАСТ I**

*Под патронажа на Ректора на УНСС
проф. д-р Димитър Димитров
6 и 7 ноември 2025 г.
УНСС, София*

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY
FINANCE AND ACCOUNTING FACULTY

**20TH INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE OF
YOUNG SCIENTISTS**

**„THE ECONOMY OF BULGARIA AND THE EUROPEAN
UNION: 20 YEARS SINCE THE SIGNING OF THE TREATY
ON THE ACCESSION OF THE REPUBLIC OF BULGARIA TO
THE EUROPEAN UNION AND MEMBERSHIP IN THE EURO
AREA FROM 1.01.2026”**

**CONFERENCE PROCEEDINGS
PART I**

Under the patronage of the Rector of the UNWE

Prof. Dr. Dimitar Dimitrov

6-7 November 2025

UNWE, Sofia

СЪДЪРЖАНИЕ

CONTENT

ПРЕДГОВОР.....	14
PREFACE	17
ПОЗДРАВИТЕЛНИ АДРЕСИ	20
ОРГАНИЗАТОР И СЪОРГАНИЗАТОРИ.....	24
ORGANIZER AND CO-ORGANIZERS	26
ПРОГРАМЕН КОМИТЕТ	28
PROGRAMME COMMITTEE	30
ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ.....	32
ORGANIZING COMMITTEE	35
РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ	38
EDITORIAL BOARD.....	40
ТЕМАТИЧНИ НАПРАВЛЕНИЯ НА КОНФЕРЕНЦИЯТА.....	42
THEMATIC AREAS OF THE CONFERENCE	43
Sarah Goldman, HdR-PhD , President of Lux-SIR (Scientific International Research), Luxembourg, and Associate researcher at CRIISEA University of Picardie, France, Maya Jandah, PhD candidate , Lux-SIR, Luxembourg, Economics, Researcher at CRIISEA University of Picardie, France – „ <i>European mutual banks at a crossroads: facing climate challenges and traditional banks</i> “	44
Prof. Dr. Pedchenko Nataliia Serhiivna , First Vice-Rector, Poltava University of Economics and Trade (PUET), Poltava, Ukraine, Assoc. Prof. Dr. Kononenko Zhanna Andriivna , Poltava University of Economics and Trade (PUET), Poltava, Ukraine, Prof. Dr. Perebyynis Vasil Ivanovych , Poltava University of Economics and Trade (PUET), Poltava, Ukraine – „ <i>Forming a sustainable competitive advantage based on innovation in the context of European Union requirements</i> “	57
Проф. д. ик. н. Виржиния Желязкова , Институт за икономически изследвания при Българската академия на науките, София, УЗФ, София – „ <i>От европейската интеграция към зелената трансформация: българските банки и климатичният риск от прехода към нисковъглеродна икономика</i> “	65
Проф. д-р Станислав Димитров , ръководител катедра „Финанси и застраховане“, УЗФ, София – „ <i>Behavioural insights for pension policies</i> “	74
Проф. д-р Андрей Захариев , УЗФ, София – „ <i>Позитиви, потенциални рискове и перспективи за МСП при членството на България в Еврозоната</i> “	83
Проф. д-р Снежанка Башева , катедра „Счетоводство и анализ“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София, проф. д-р Румяна Пожаревска , катедра „Счетоводство и анализ“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – „ <i>Стандарти за отчитане на устойчивостта във Великобритания – концептуална основа и перспективи</i> “	98

Проф. д-р Али Вейсел , УЗФ, София – „Предизвикателства при съставянето на отчети за устойчивостта“	109
Проф. д-р Иван Боевски , департамент „Икономика“, Нов български университет, София, гл. ас. д-р Красимир Костенаров , департамент „Икономика“, Нов български университет, София – „Съвременният кооперативен бизнес модел – предизвикателства и перспективи“	117
Проф. д-р Константин Колев , Лесотехнически университет, София, гл. ас. д-р Мая Цоклинова-Колева , катедра „Икономикс“, Общикономически факултет, УНСС, София – „Влияние на някои аспекти на дигитализацията върху динамиката на производителността на труда в страните от ЦИЕ“	130
Доц. д-р Радостин Вазов , катедра „Статистика и иконометрия“, Стопански факултет, СУ „Климент Охридски“, София, катедра „Интелектуална собственост и технологичен трансфер“, Бизнес факултет, УНСС, София – „A Nonlinear Copula-Graph Agent-Based Framework for cross-generational risk modeling in pension systems“	146
Доц. д-р Ренета Димитрова , ръководител департамент „Икономика“, Нов български университет, София – „Образованието на потребителите по основни банкови въпроси – приоритет за постигане на дигитален и зелен преход“	164
Доц. д-р Цветелина Маринова , департамент „Икономика“, Нов български университет, София – „Социалната и солидарна икономика в България в контекста на членството в ЕС: предизвикателства и перспективи“	172
Доц. д-р Емил Калчев , департамент „Икономика“, Нов български университет, София – „„Румънски“ икономически сценарий – що е то?“	180
Доц. д-р Елена Ставрова , катедра „Финанси и счетоводство“, Стопански факултет, Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград, Докторант Олга Петкова , катедра „Финанси и счетоводство“, Стопански факултет, Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград, Георги Николов , студент, катедра „Финанси и счетоводство“, Стопански факултет, Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград – „Емпиричен анализ на връзката между валутния курс щатски долар/евро, цените на златото и промените в митническата политика на САЩ“	190
Доц. д-р Владимир Ценков , катедра „Финанси и отчетност“, Стопански факултет, Югозападен университет „Неофит Рилски“, Благоевград, докторант Галя Владимирова , катедра „Финанси и отчетност“, Стопански факултет, Югозападен университет „Неофит Рилски“, Благоевград – „Влияние на корупционната среда върху динамиката на преките чуждестранни инвестиции в условията на присъединяване и членство в Еврозоната“	211
Доц. д-р Николай Нинов , катедра „Застраховане и социално дело“, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов, гл. ас. д-р Валентина Нинова , катедра „Застраховане и социално дело“, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов – „Препятствия пред сребърната икономика в България“	232
Assoc. Prof. Diyana Bankova, PhD , University of Finance and Insurance, Sofia – „Audit oversight in the European Union and the challenges for Bulgaria’s eurozone accession“ ..	243
Доц. д-р Димитър Трендафилов , департамент „Икономика“, Нов български университет, София – „Приложения на изкуствения интелект в маркетинговата дейност: реалности и перспективи“	251

Доц. д-р Евгени Райков , катедра „Финанси“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – „ <i>Стратегии за оперативно финансово управление чрез модифициране на оборотния капитал и средната цена на финансиране</i> “	260
Assoc. Prof. Nataliia Ivanivna Kyrnis, PhD , Poltava University of Economics and Trade (PUET), Poltava, Ukraine – “ <i>Innovations in the hotel and restaurant business of the European union countries</i> ”	272
Доц. д-р Зорница Йорданова , катедра „Индустириален бизнес“, Бизнес факултет, УНСС, София, докторант Антоанета Вълканова , катедра "Индустириален бизнес", Бизнес факултет, УНСС, София – “ <i>Силното онлайн присъствие на работодателя и неговата връзка с привлекателността на организацията</i> ”	281
Доц. д-р Николай Ванков , катедра „Предприемачество“, Бизнес факултет, УНСС, София, докторант Надежда Николова , катедра „Предприемачество“, Бизнес факултет, УНСС, София – „ <i>Иновации и дигитална трансформация в публичния сектор: ролята на вътрешното предприемачество</i> ”	288
Assoc. Prof. Silviya Georgieva, PhD , Department „Entrepreneurship“, Business Faculty, UNWE, Sofia – “ <i>Eveloping inclusive entrepreneurship – for more young entrepreneurs</i> ”. 308	
Доц. д-р Евгени Райков , катедра „Финанси“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – „ <i>Измерване на ликвидността чрез идентифициране на паричните потоци</i> “	316
Доц. д-р Лиляна Джонева , катедра „Счетоводство и анализ“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – „ <i>Новият модел за отчитане на динамичното управление на лихвения риск</i> “	325
Доц. д-р Цветелина Андреева , катедра „Финанси“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – „ <i>Бизнес модели и дигитална трансформация. Подходи и стратегии</i> “	336
Assist. Prof. James Osondu , катедра “Статистика и иконометрия”, Стопански Факултет, СУ "Св. Климент Охридски", София – „ <i>What are the enabling factors for the application of AI in education (online learning)?</i> “	343
Гл. ас. д-р Кирил Величков , катедра „Стопанско управление“, Стопански факултет, СУ “Св. Климент Охридски”, София, докторант Цветана Янева , катедра „Стопанско управление“, Стопански факултет, СУ “Св. Климент Охридски”, София – „ <i>Учещата организация през призмата на организационната гъвкавост и организационното учене</i> ”	360
Гл. ас. д-р Нигохос Канарян , департамент „Икономика“, Нов български университет, София – „ <i>Прилагането на МСФО 17 в общото застраховане в България: Кой модел за признаване на премиения приход бе избран?</i> “	369
Гл. ас. д-р Ваня Хаджиева , департамент „Администрация и управление“, Нов български университет, София – „ <i>Сравнителен анализ на co-governance модели за съвместно управление през XXI век</i> ”	379
Гл. ас. д-р Димитър Костов , катедра „Финанси и кредит“, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов – „ <i>Количествени улеснения за хората – приложимост и ефекти</i> “	387
Гл. ас. д-р Цветан Павлов , катедра „Финанси и кредит“, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов – „ <i>Трансферите в бюджета на ЕС: динамика и нетни ефекти за страните членки</i> “	397

Гл. ас. д-р Мая Цоклинова-Колева , катедра „Икономикс“, Общикономически факултет, УНСС, София – „ <i>Връзка между инвестиции в дигитални технологии и умения, образование и производителност на труда</i> ”	408
Гл. ас. д-р Даниела Цветкова , катедра „Предприемачество“, Бизнес факултет, УНСС, София, ас. д-р Павлета Ванкова , катедра „Интелектуална собственост и технологичен трансфер“, Бизнес факултет, УНСС, София – „ <i>Роля на аналитичните инструменти при оценката на дигитални стратегии и политики на образователни продукти</i> ”	420
Гл. ас. д-р Тома Дончев , катедра „Финансов контрол“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – „ <i>Взаимодействие на върховните одитни институции в ЕС</i> ”	433
Гл. ас. д-р Явор Башев , катедра „Финансов контрол“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – „ <i>Fraud trends in 2025 affecting financial institutions and their impact on control</i> ”	442
Гл. ас. д-р Кремена Шутилова-Йочколовска , катедра „Финанси“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София, д-р Наталия Петрова , изпълнителен директор на „Конкорд Асет Мениджмънт“ АД – „ <i>MiCA and the new order of crypto markets: balance between innovation and protection</i> ”	447
Гл. ас. д-р Росица Тончева , катедра „Финанси“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – „ <i>България в еврозоната – дефицити в дебата</i> ”	458
Гл. ас. д-р Дарина Колева , катедра „Финанси“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – „ <i>Exchange-rate regime shifts and public debt – opportunities and perspectives</i> ”	472
Гл. ас. д-р Аглика Кънева , катедра „Финанси“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – „ <i>Analysis of key financial indicators of social enterprises in Bulgaria in the period 2017-2022</i> ”	480
Гл. ас. д-р Милена Ковачевич , катедра „Финанси“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – „ <i>Влияние на държавния дълг върху инфлацията в България: коинтеграционен анализ</i> ”	488
Гл. ас. д-р Иван Костов , катедра „Финанси“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – „ <i>Фундаментален анализ на криптовалюти</i> ”	495
Гл. ас. д-р Галя Тасева , катедра „Финанси“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – „ <i>Търговски кредит и тежест на дълга при публично търгуваните предприятия</i> ”	504
Гл. ас. д-р Маргарита Иванова , катедра „Международни икономически отношения и бизнес“, Факултет „Международна икономика и политика“, УНСС, София – „ <i>20 years since the signing of the Treaty on the EU accession of Bulgaria and 80 years since the establishment of the UN: implications for export</i> ”	515
Гл. ас. д-р Иван Костов , катедра „Финанси“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – „ <i>Методи за определяне на вътрешноприсъщата стойност на криптоактиви</i> ”	524
Гл. ас. д-р Ангел Ангелов , катедра „Финанси“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – „ <i>Функционална структура на разходите на публичния сектор в България: приоритети и тенденции</i> ”	534

Гл. ас. д-р Дарина Колева , катедра „Финанси“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – <i>„Ефекти от присъединяването към еврозоната върху социално-осигурителната система“</i>	552
Гл. ас. д-р Дияна Металова , катедра „Финанси“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – <i>„Първи бюджет в евро за България: фискална консолидация или експанзия?“</i>	561
Гл. ас. д-р Милена Ковачевич , катедра „Финанси“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – <i>„Държавен дълг и икономически растеж в България – има ли дългосрочна връзка?“</i>	570
Ас. д-р Мина Маркова-Карпузова , департамент „Икономика“, Нов български университет, София – <i>„Интеграция на кръговата икономика в българския бизнес - предизвикателства и възможности“</i>	576
Ас. д-р Рая Драгоева , катедра „Социални и правни науки“, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов – <i>„Ефекти на ценовата динамика на златото върху балансовите позиции на централните банки“</i>	587
Гл. ас. д-р Светла Атанасова , катедра „Маркетинг“, Факултет по обществени науки, Бургаски държавен университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас, доц. д-р Христина Михалева , катедра „Маркетинг“, Факултет по обществени науки, Бургаски държавен университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас, гл. ас. д-р Христо Георгиев , катедра „Маркетинг“, Факултет по обществени науки, Бургаски държавен университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас, ас. д-р Александър Ангелов , катедра „Маркетинг“, Факултет по обществени науки, Бургаски държавен университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас – <i>„Анализ на удовлетвореността на студентите от процеса на преподаване“</i>	597
Ас. д-р Даниела Стоянова , Бургаски държавен университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас – <i>„Мениджмънт практики в българските стартиращи компании: пътят от идея до устойчив бизнес“</i>	608
Ас. д-р Бианка Тошева-Пешева , катедра “Международни отношения”, Факултет “Международна икономика и политика”, УНСС, София – <i>“Единно управление на европейското въздушно пространство – предизвикателства пред ЕС и България”</i> ..	621
Ас. д-р Ивайло Тасков , катедра „Финанси“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – <i>„Тенденции и перспективи на европейските фондови пазари за периода 2005-2025 г.“</i>	630
Ас. Мина Костова , департамент „Администрация и управление“, Нов български университет, София – <i>„Как се измерва доброто? Модели за оценка на социалното въздействие“</i>	640
Д-р Снежана Йотинска , главен експерт, „Българска фондова борса – София“ АД, София – <i>„Специализираните пазари за малки и средни предприятия на европейските фондови борси – основни тенденции и предизвикателства“</i>	649
Д-р Елена Панайотова , Experian Bulgaria EAD – <i>„Какво ще се случи с международните валутни резерви на БНБ след приемането на еврото в България?“</i>	658
Д-р Кирил Башикарров , УЗФ, София – <i>„Счетоводни аспекти на въвеждането на еврото в България“</i>	666
Д-р Петко Ганчев , управител на търговско дружество – <i>„Проблеми на анализа на производителността на труда в условията на преход към еврозоната в България“</i> .	675

- Д-р Антон Праматаров**, Военномедицинска академия (ВМА), София, **проф. д-р Силвия Трифонова**, катедра „Финанси“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София, **докторант Биляна Гирова**, Медицински университет, Стоматологичен факултет, София, **Лилия Илиева**, студент, ОКС "бакалавър", Медицински университет, София – *„Ролята на фасилити мениджмънта в обезпечаването на учебния процес на военни лекари и медицински сестри, по примера на Военномедицинска академия – София”* 685
- Адв. д-р Марина Белчева**, управител на “Проектно управление” ЕООД, адвокат от Софийска адвокатска колегия – *“20 години инвестиции на ЕС във ВиК инфраструктура. Възможни алтернативи за подобряване на водоснабдяването в България”* 706
- Д-р Евелина Ван Менсел**, Училище за бизнес компетенции, София, докторска програма „Икономика и мениджмънт“ (Индустриален Мениджмънт), УНСС, София, **проф. д-р Николай Денчев**, катедра „Предприемачество“, Бизнес факултет, УНСС, София – *“Social embeddedness and the emergence of academic intrapreneurship in resource-constrained universities”* 716
- Д-р Вилизар Чупетловски**, УЗФ, София – *„Необходимост от законодателни промени целящи създаване на възможност за привличане на дълг през капиталовия пазар“* ... 724
- Ас. д-р Георги Минев**, катедра „Медии и обществени комуникации“, УНСС, София – *„Медийна икономика под AI натиск: предизвикателства и перспективи“* 733
- Anelia Stoikova**, Ministry of Education and Science of the Republic of Bulgaria, Sofia – *“The partnership between academia and business through technology transfer and access to university technology offers: trends and effectiveness”* 740
- Sergii Zhyliakov, PhD student**, Department of Human Resources Management, Labor Economics and Economic Theory, Poltava University of Economics and Trade (PUET), Poltava, Ukraine – *„Tax advantages as a factor in ensuring enterprise competitiveness“* ... 750
- Stavros Syngelakis, PhD student**, Department “Finance and Accounting”, Faculty of Economics, South-West University “Neofit Rilski” – Blagoevgrad – *„A concise overview of water management”* 756
- Докторант Севинч Христемова**, катедра „Финансов контрол“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – *„Конкурентоспособност на институционалните механизми за мониторинг и контрол на антикорупционните политики в Република България в сравнение с трети страни“* 768
- Докторант Константин Георгиев**, катедра "Статистика и иконометрия", Стопански факултет, СУ “Св. Климент Охридски”, София – *„Хибридни трейдинг модели на Американската фондова борса в контекста на компаниите за бизнес развитие”* 776
- Докторант Мария Лазарова**, Стопански факултет, СУ “Св. Климент Охридски”, София – *„Креативната индустрия – медиатор за устойчиво развитие в България и Европейския съюз”* 784
- Докторант Стефания Илиева**, катедра “Счетоводство и финанси”, Стопански факултет, СУ „Св. Климент Охридски”, София – *„Корпоративно данъчно планиране в условията на въвеждане на евро: предизвикателства и възможности”* 796
- Докторант Йоана Първанова**, катедра “Финанси и кредит”, Стопанска академия “Д. А. Ценов” – Свищов – *„Финансиране на регионалното развитие в България – ресурсни предизвикателства и публична отчетност“* 808
- Докторант Диман Каранфилов**, катедра „Финанси и кредит”, Стопанска академия “Д.

- А. Ценов” - Свищов – „*Брутната добавена стойност и бюджетните приходи от ДДС в България: иконометричен анализ за периода 2015-2024 г.*“ 818
- Докторант Цветана Бързинска**, професионално направление „Национална сигурност“, Академия по национална и информационна сигурност, Пловдив, Прокурор в Районна прокуратура – Пловдив – „*Престъпления, свързани с Данък върху добавената стойност, разследвани от Европейската прокуратура и отражението им върху бюджета на Европейския съюз*” 827
- Докторант Костадин Станоев**, докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (Финанси и отчетност)“, ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград – „*Анализ на приходите от косвени данъци в бюджета на България*” 838
- Докторант Цветелина Симеонова**, катедра „Финанси и застраховане“, УЗФ, София – „*Методологически подходи за банково финансиране на екологична сигурност*” 848
- Докторант Миглена Милева**, УЗФ, София – „*Либерален и селективен подход в насърчаването на преките чуждестранни инвестиции, тенденции в България в периода 2014-2025 г.*” 860
- Докторант Цветелина Симеонова**, катедра „Финанси и застраховане“, УЗФ, София – „*Екологичната сигурност и финансовият сектор: концептуална еволюция, теоретични разграничения и ролята на банките в прехода към устойчиво развитие*” 877
- Докторант Станислава Александрова**, катедра „Икономическа теория и МИО“, Стопански факултет, Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“, Велико Търново – „*Регионално неравенство и демографски упадък в селските райони на Източна Европа: икономически предизвикателства и възможни политики*” 889
- Докторант Петър Пенев**, катедра “Управление”, Факултет "Управление и администрация", УНСС, София – „*Система за управление на съвременната организация – същност и усъвършенстване*” 897
- Докторант Мартина Димитрова**, катедра „Маркетинг и международни икономически отношения“, Факултет по икономически и социални науки, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, Пловдив – „*Globalization of the specialist doctor’s brand in the European single market*” 905
- Докторант Ивана Караджинска**, катедра “Управление”, Факултет "Управление и администрация", УНСС, София – „*Управление на риска в управлението на проекти в България: практики, предизвикателства и перспективи*“ 913
- Докторант Деница Александрова-Салим**, катедра “Управление”, Факултет "Управление и администрация", УНСС, София – „*Глобални сливания и придобивания: корпоративна устойчивост чрез лидерство и управление на промяната*“ 920
- Докторант Марта Клисурова**, катедра „Икономика на транспорта и енергетиката“, Факултет "Икономика на инфраструктурата", УНСС, София – „*Оценка на политиката за развитие на интелигентните транспортни системи в България в контекста на устойчивата градска мобилност*“ 928
- Докторант Станислава Трифонова**, катедра “Управление”, Факултет "Управление и администрация", УНСС, София – „*Оценка на проектната гъвкавост – концепция и пилотен инструмент*“ 943
- Докторант Росен Симитчиев**, катедра „Индустриален бизнес“, Бизнес факултет, УНСС, София – „*Природен газ и индустриална трансформация в България*“ 952

- Докторант Веселин Вълчев**, катедра „Индустириален бизнес“, Бизнес факултет, УНСС, София – „*Интелигентна методика за повишаване репутацията на спортните клубове като средство за подобряване на финансовото им състояние*“ 961
- Докторант Теодор Буров**, катедра „Финансов контрол“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – „*Модел за дигитален контрол и интегритет при планиране и разходване на публични средства: опитът на Италия, Франция и Казахстан и възможностите за прилагане в България*“ 975
- Докторант Евгени Балтов**, катедра „Финансов контрол“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – „*Ефективността на финансовия контрол – инструмент за ограничаване на корупцията*“ 984
- Докторант Алие Боризанова**, катедра „Икономика на природните ресурси“, Общикономически факултет, УНСС, София – „*Таксономията на Европейския съюз и ролята ѝ за банковия сектор*” 993
- Докторант Валентина Чикова**, катедра „Човешки ресурси и социална защита“, Общикономически факултет, УНСС, София – „*Съвременни предизвикателства пред развитието на публичните пенсионни схеми и фондове в България*” 1003
- Докторант Велимира Чупетловска**, катедра „Финанси“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – „*Финансова устойчивост и диверсификация на приходите в държавните лечебни заведения в контекста на европейските политики и практики*” 1016
- Докторант Илиян Бойчев**, катедра „Икономика на търговията“, Факултет „Икономика на инфраструктурата“, УНСС, София – „*Продажби чрез LinkedIn*” 1025
- Докторант Невена Бамбова**, катедра „Недвижима собственост“, Бизнес факултет, УНСС, София – „*Местно жилищно управление в Европа: социалната ефективност на германския модел в сравнение с българската практика*” 1035
- Докторант Стефан Дойкин**, катедра „Предприемачество“, Бизнес факултет, УНСС, София, Фонд на фондовете – „*Влиянието на предстоящото членство в еврозоната върху стратегиите за предприемачество в България: възможности и рискове за малки и средни предприятия*” 1044
- Докторант Гергана Тодорова**, катедра „Индустириален бизнес“, Бизнес факултет, УНСС, София – „*Маркетингово планиране на малки и средни предприятия в контекста на присъединяването на България към еврозоната*” 1056
- Докторант Антонио Василев**, катедра „Управление“, Факултет „Управление и администрация“, УНСС, София – „*Стратегически подходи за устойчиво развитие на застрахователни брокери в България в условията на Европейска конкуренция*” 1065
- Докторант Михаела Атанасова**, катедра „Финанси“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – „*Multinational subsidiaries and the Bulgarian economy: An evaluation of foreign subsidiaries' financial performance and their economic contributions within EU framework*” 1075
- Докторант Васил Спасов**, катедра „Финанси“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – „*The price rounding effect of euro adoption in Bulgaria*” 1084
- Теодор Минчев**, Инфосток.БГ – „*Модел на когнитивен риск (CRF) като нова рамка за разбиране на пазарното поведение и интелектуалната нестабилност*” 1094

- Валери Конишева**, магистър, Българска агенция за кредитен рейтинг, София – „Секторен анализ на търговията на дребно в България: фокус върху подотрасли с хранителни и нехранителни стоки” 1100
- Райчо Дянков**, магистър по японистика, магистър по бизнес администрация, катедра „Японистика”, СУ “Св. Климент Охридски”, София – „Споразумението за икономическо партньорство между Европейския съюз и Япония и ефектът върху икономическите отношения България - Япония” 1110
- Константин Марков**, студент, спец. “Бизнес администрация с преподаване на английски език”, ОКС „бакалавър”, Стопански факултет, СУ “Св. Климент Охридски”, София – „Динамика на рисковия внос в България по европейския регламент за предотвратяване на обезлесяването” 1121
- Олга Леонова**, студент, спец. “АМВА-Human resource”, ОКС "магистър", Стопански факултет, СУ “Св. Климент Охридски”, София – „Украинското предприемачество в България в периода 2020-2025” 1131
- Надя Денкова**, студент, спец. “Интелектуална собственост и технологичен трансфер”, ОКС “магистър”, Стопански факултет, СУ “Св. Климент Охридски”, София – „Институционално патентно заявителство от академичните институции в България 1990-2025” 1143
- Деян Ялъмов**, студент, спец. “Бизнес администрация”, ОКС “бакалавър”, Стопански факултет, СУ “Св. Климент Охридски”, София – „От любопитство към конкурентно предимство: нагласи и практики за използване на изкуствен интелект в българските предприятия” 1152
- Ивана Найденова**, студент, спец. “Финанси”, ОКС “бакалавър”, УНСС, София, гл. ас. д-р **Петко Стоев**, Институт по информационни и комуникационни технологии при Българската академия на науките (ИИКТ-БАН), София – „Въздействието на регулаторната рамка Базел III върху стабилността на банковата система в България: анализ на банка ДСК АД” 1162
- Виктория Заркова**, студент, спец. “Маркетинг”, ОКС “бакалавър”, дистанционно обучение, УНСС, София – „Ролята на дигиталните финанси в развитието на предприемаческия потенциал на младите в България” 1179
- Боян Георгиев**, ученик, ТУЕС, София – „Деклариране на авторство и времево удостоверяване: eIDAS/ETSI-съвместим инженерен модел на сертификата StampR” 1202
- Докторант Инна Минчева**, катедра “Финансов контрол”, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – „Whistleblowing като антикорупционен механизъм в банковия сектор” 1214
- Докторант Дарко Аначков**, катедра “Финансов контрол”, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, София – „Информационните технологии (ИТ) в контрола на обществените поръчки в Република Сърбия” 1223

INNOVATIONS IN THE HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS OF THE EUROPEAN UNION COUNTRIES

Nataliia Kyrnis⁷⁷

Abstract: The article examines the features and trends of innovation development in the hotel and restaurant business of the European Union (EU). The hospitality sector (HoReCa) plays a significant role in the EU economy, generating about 8% of total employment and making a significant contribution to GDP. In the face of global challenges such as digital transformation, climate change and post-pandemic recovery, innovation has become a key factor in supporting competitiveness and ensuring sustainable growth. The aim of the study is to systematize modern approaches to the implementation of innovations in the hotel and restaurant business of the EU countries and identify trends that determine the development of the hospitality industry in the 21st century. The methodological basis includes content analysis, comparative analysis and case studies based on statistical data. The results of the study show that innovation activities in the EU hospitality sector cover technological (artificial intelligence, Internet of Things, automation systems), environmental (energy efficiency, waste reduction), organizational (digital HR, agile management) and marketing (AR/VR, personalization) innovations. Regional analysis shows that Northern Europe leads in eco-innovation, Western Europe in digitalization, Southern Europe in cultural and experiential innovation, and Central and Eastern Europe in hybrid solutions based on startups. Innovation processes in the EU hospitality industry are multi-layered, combining technological progress with sustainability and social responsibility. Despite existing barriers, such as uneven digitalization and the shortage of qualified personnel, the innovation potential of the HoReCa sector remains one of the key drivers of European competitiveness.

Keywords: innovations, hospitality industry, European Union, digitalization, sustainability, HoReCa, competitiveness

JEL: L83, O30, O52

⁷⁷ Associate Professor Nataliia Kyrnis, PhD in Economics, Department of Hotel, Restaurant and Resort Business, Poltava University of Economics and Trade (PUET), Poltava, Ukraine, e-mail: natalik200@ukr.net

Introduction

The hotel and restaurant industry (HoReCa) is one of the key sectors of the European Union (EU) economy, playing an important role in GDP formation, employment generation and tourism development. According to Eurostat (2023), the hospitality sector employs over 11 million people, accounting for about 8% of the total number of employees in the EU. This sector is not only an economic but also a socio-cultural phenomenon, as it contributes to intercultural exchange, the preservation of traditions and the promotion of regional identity.

In recent decades, the European hotel and restaurant industry has been undergoing a profound transformation, driven by the impact of globalization, digital technologies, changing consumer behavior and sustainable development requirements. The COVID-19 pandemic has accelerated these processes, highlighting the need to adapt business models, automate processes and develop new service formats (European tourism, 2023).

The introduction of innovative technologies deserves special attention - from artificial intelligence and the Internet of Things (IoT) to environmentally friendly practices, zero-waste policies and hybrid spatial solutions. Innovation is becoming the main tool for increasing the competitiveness of European hotels and restaurants, as well as the driving force of the transition to a sustainable growth economy (Buhalis, 2020).

In the context of EU integration processes, innovations in the hospitality industry have not only an economic, but also a socio-cultural dimension. They ensure the preservation of European standards of service quality, contribute to the development of creative industries, form new professional competencies of employees and support environmental initiatives.

The relevance of the study is due to the need for a scientific understanding of the processes of digital and ecological modernization of the hotel and restaurant business in Europe. Against the background of global challenges - such as the energy crisis, post-pandemic reconstruction, climate change and personnel shortage - the innovative activity of HoReCa enterprises is becoming a necessary condition for their survival and further development.

In addition, the analysis of practical cases of successful innovations in EU countries is relevant, which can become a useful guideline for the modernization of the hotel business in other regions, in particular in Eastern Europe.

The purpose of the article is to systematize modern approaches to the implementation of innovations in the hotel and restaurant business of the European Union countries and identify trends that determine the development of this industry in the 21st century.

To achieve this **goal**, the following tasks are envisaged:

- To analyze scientific sources on the role of innovations in the hospitality sector.
- To identify the main areas of innovation in the hotel and restaurant business of the EU.
- To study specific examples of the implementation of innovations in leading EU countries.
- To assess the impact of innovations on the efficiency, sustainability and competitiveness of HoReCa enterprises.
- To summarize trends and prospects for the development of innovation in the hospitality sector in the European context.

Analysis of research and publications

The issue of innovation in the hospitality sector is actively considered in European scientific research. According to Buhalis (2020), innovations in tourism and the hotel business are divided into technological, service, environmental and organizational. They form a competitive advantage of enterprises through the creation of a unique customer experience. The European Commission (2022) identifies five key trends in the hotel and restaurant sector: automation, personalization, sustainability, digitalization of management and the development of gastronomic concepts. Research by D. Rosenberg (2021) confirms that the most innovative companies in the hospitality sector combine elements of big data, artificial intelligence (AI) and green technology. Thus, according to the HOTREC report (2023), more than 68% of European hotels invest in digital solutions to optimize customer service. Literature also indicates the growing role of innovative thinking in the training of industry professionals (UNWTO, 2023). Academic programs are increasingly focusing on technological management and sustainable development.

Methodology

To achieve the research objective, content analysis, comparative analysis and case study methods were used. The basis was official documents of the European Commission, reports of tourism associations (HOTREC, Eurostat, ETC), as well as practical examples of innovative solutions in EU countries.

The criteria for selecting cases were:

- Implementation of innovation after 2019.
- Confirmed economic or social results (company reports, awards, certifications).

- Geographic representation of different regions of the EU (Southern, Northern, Western and Central Europe).

Data and sources

Data are obtained from open sources:

- Eurostat (2023) - employment and revenue statistics in the HoReCa sector.
- HOTREC (2023) - Hospitality Europe: Innovation and Competitiveness report.
- European Commission (2022) - Digitalisation of the Tourism Ecosystem.
- Academic publications (Buhalis, 2020; Rosenberg, 2021).

Research results

In the process of studying innovations in the hotel and restaurant business of the European Union countries, the main trends, development directions and features of the implementation of the latest technologies and management approaches in this area were identified.

The study showed that in the last decade, the hotel and restaurant sector of the EU countries has demonstrated a stable growth in the level of innovation, which is due to:

- active implementation of digital technologies (reservation systems, CRM platforms, artificial intelligence for analyzing customer behavior);
- increased attention to sustainable development (eco-hotels, use of energy-efficient solutions, reduction of food waste);
- personalization of services and application of big data technologies to create individual offers.

According to the European Commission (2024), more than 65% of EU hotels use elements of digital automation, and more than 40% of restaurants have integrated “smart” service systems or analytical platforms for inventory management and demand forecasting.

Innovative activity in the hotel and restaurant business of the European Union covers a wide range of changes - from technological and product to organizational and social. Based on the systematization of scientific approaches, we have identified the following main classification groups of innovations (see Table 1).

Table 1. Classification of innovations in the hotel and restaurant business of EU countries

Classification criterion	Types of innovations	Characteristics / Application examples
1	2	3
By nature	1. Technological	Process automation, IoT, AI, blockchain, mobile booking apps.
	2. Food	New service formats (capsule hotels, smart restaurants), new dishes, local concepts.
	3. Organizational	Flexible management models, HR digitalization, sharing economy platforms.
	4. Marketing	AR/VR advertising, big data analytics, personalized loyalty programs.
	5. Environmental	Energy efficiency, zero waste, EU Ecolabel, Green Key.
By degree of novelty	Radical	Contactless hotels, robotic restaurants.
	Incremental	Site modernization, order automation.
By scale of implementation	Local	Initiatives of individual enterprises (automatic check-in).
	Industry	Industry quality standards, digital booking platforms.
	System (EU)	Innovation support programs: Horizon Europe, European Innovation Council.
By target direction	Customer-oriented	Personalization of services, increased convenience, self-service interfaces.
	Business-oriented	Cost optimization, procurement automation, smart energy management.
	Social	Inclusivity, ethical standards, cultural authenticity.

Source: author's development

Thus, the innovation system of the hotel and restaurant business of the EU countries is multi-level and integrative. Its effectiveness is determined by the ability of enterprises to combine technological, environmental and social aspects of development with an orientation towards customer experience and sustainable development.

It is worth emphasizing that the main benefits of introducing innovations to the hotel and restaurant business enterprises are:

- increasing the efficiency of operations: automation, better resource management, cost reduction;
- improving the quality of service and guest satisfaction - personalization, new service formats;
- positioning as an innovative brand, which increases competitiveness in the EU market;
- increasing sustainability: environmental practices attract conscious guests, can reduce operating costs.

We have highlighted the regional features of innovations in the hotel and restaurant business of the European Union countries. Northern Europe (Sweden, Denmark, Finland) has advantages

in environmental innovations and "green" technologies. In Western Europe (Germany, France, Netherlands) digital solutions and management automation dominate. Southern European countries (Italy, Spain, Portugal) emphasize culturally-oriented innovations and unique customer experiences. In Central and Eastern Europe (Poland, Czech Republic, Hungary), HoReCa startups are actively developing, focusing on hybrid forms of service and digital marketing.

Let's look at some examples of innovation in the hospitality industry in some European Union countries. Spanish companies are leaders in the introduction of "smart" technologies in the hotel sector. Meliá Hotels International introduced the Smart Room concept, which combines artificial intelligence, IoT and sensor control (Meliá Hotels, 2025). This allowed to increase the guest satisfaction index by 15%. Another example is the Sublimotion restaurant (Ibiza), which uses virtual reality technologies to create a multi-sensory gastronomic experience - a unique fine dining format (European Travel Commission, 2023). The hospitality industry in the Netherlands is characterized by eco-innovation and sustainable design. Hotel Jakarta Amsterdam has become a benchmark for ecological architecture, having received BREEAM Excellent certification. The use of heat pumps, natural lighting and biomaterials has ensured a 65% reduction in energy consumption (Hotel Jakarta, 2025). The Avocado Show restaurant chain uses the "new generation eco-brand" model: all products are certified as sustainable, packaging is biodegradable, waste is recyclable (HOTREC, 2023). It is worth noting the robotics and interactive solutions of the hotel and restaurant business in Germany. For example, Hotel Jakarta Amsterdam has become a benchmark for ecological architecture, having received BREEAM Excellent certification. The use of heat pumps, natural lighting and biomaterials has reduced energy consumption by 65% (Hotel Jakarta, 2025). The Avocado Show restaurant chain uses the "new generation eco-brand" model: all products are certified as sustainable, packaging is biodegradable, waste is recyclable (HOTREC, 2023).

New F&B formats are typical for French businesses. Accor Group is implementing an F&B strategy – creating multifunctional hotel restaurants with AR menus, local products and art installations.

Le Bristol Paris has implemented a zero-waste kitchen system with composting waste and using organic fertilizers for its own garden (Accor Group, 2025).

Mama Shelter Paris has created a hybrid "hotel-coworking-restaurant" space that adapts to the needs of customers throughout the day – from breakfast to a night bar.

Cultural and creative models are typical for Portuguese hospitality businesses. The Lumiares boutique hotel (Lisbon) combines the functions of a hotel, an art gallery and an artist residence,

supporting creative tourism (European Creative Industries Alliance, 2025). Chef José Aviles' Encanto restaurant became the first fine dining restaurant in the country to offer a fully vegetarian menu based on seasonal planning algorithms (Encanto, 2025).

Research shows that Northern European countries are more open to innovation in hospitality. In Southern European countries (Italy, Spain, Greece), many businesses are still based on traditional models, although innovative solutions are also emerging here. At the same time, large chain hotels have an advantage over small businesses in terms of resources and the ability to innovate faster.

Despite the positive results, the study identified certain barriers to the further development of innovations:

- uneven digitalization among small enterprises;
- lack of qualified personnel in the field of IT and innovation management;
- need for financial support from states and the EU to stimulate innovations in regions with a low level of tourism development.

It is predicted that by 2030, more than 80% of enterprises in the hotel and restaurant sector in the EU will integrate innovative technologies into their activities, which will contribute to increasing the competitiveness of the industry in the global market.

Conclusions

The study showed that innovations are a strategic factor in the development of the hotel and restaurant business of the European Union countries. They act not only as a tool for increasing efficiency and competitiveness, but also as a means of implementing the concepts of sustainable development and social responsibility of business. Innovations in the EU hospitality sector are complex in nature and cover technological, product, organizational, marketing and environmental areas. Digitalization, process automation and the use of artificial intelligence are becoming key drivers of the industry's development. Development trends indicate an increased focus on personalization of service, compliance with environmental standards and the formation of a unique customer experience. The introduction of IoT, big data and AR/VR technologies provides a new level of interaction between the enterprise and the consumer.

Regional features demonstrate different accents of innovation activity: Northern Europe - "green" technologies; Western - digital solutions; Southern - cultural authenticity and guest experience; Central and Eastern - startup innovations.

The main barriers to implementation include uneven digitalisation, staff shortages and limited access to finance for small businesses. Overcoming these requires support at the EU and national government levels.

The development prospects lie in the further integration of digital and sustainable solutions, the development of innovation hubs and academic-practical platforms that will contribute to the training of a new generation of hospitality professionals.

Therefore, innovation in the hotel and restaurant business of the EU countries is the basis for competitive growth, ensuring the quality of service and the transition to a model of sustainable, responsible and technologically oriented hospitality.

References

- Accor Group (2025) <https://group.accor.com/en/brands-and-experiences/our-experience-portfolio/food-drink> (accessed 10 October 2025).
- Buhalis, D. (2020), "Technology in tourism-from information communication technologies to eTourism and smart tourism towards ambient intelligence tourism: a perspective article", *Tourism Review* 75(1).
- Encanto (2025) https://www.encantojoseavillez.pt/en/?utm_source=chatgpt.com (accessed 12 October 2025).
- European Commission. (2022). *Digitalisation of the Tourism Ecosystem in Europe*. Brussels. Retrieved from https://single-market-economy.ec.europa.eu/news/transition-pathway-tourism-published-today-2022-02-04_en?utm_source=chatgpt.com (accessed 12 October 2025).
- European Commission. (2024). *Digitalisation in Europe – 2024 edition* [Interactive publication]. Eurostat. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/digitalisation-2024> European Commission (accessed 15 October 2025).
- European Cultural and Creative Industries Alliance (ECCIA) (2025). *Contribution of the high-end cultural and creative sectors to the European economy* [Report]. Comité Colbert. <https://www.comitecolbert.com/actualites/le-comite-colbert-et-mad-signent-une-etude-inedite-consacree-aux-talents-retail-et-talents-de-premiere-ligne-dans-le-luxe-2/> (accessed 14 October 2025).
- European tourism 2023 – Trends & Prospects (2023). Retrieved from <https://etc-corporate.org/reports/european-tourism-2023-trends-prospects-q3-2023/> (accessed 12 October 2025).

- European Travel Commission. (2023). *Annual report 2023*. [https://etc-corporate.org/annualreport2023/ ETC Corporate](https://etc-corporate.org/annualreport2023/ETC%20Corporate) (accessed 12 October 2025).
- Eurostat regional yearbook. (2023). European Union. Retrieved from <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/15234730/17582411/KS-HA-23-001-EN-N.pdf> (accessed 12 October 2025).
- Hotel Jakarta (2025) https://hoteljakarta.com/sustainably-built/breem/?utm_source=chatgpt.com (accessed 12 October 2025).
- HOTREC. (2023). *Hospitality Europe: Innovation and Competitiveness Report*. Brussels. https://www.hotrec.eu/en/policies/mkg_report_outlook_on_2023.html (accessed 18 October 2025).
- Meliá Hotels (2025) <https://www.melia.com/ru> (accessed 15 October 2025).
- Rosenberg, D. (2021). *Innovation and Creativity in European Hospitality*. *Journal of European Business Studies*, 47(3), 85–104.
- UNWTO. (2023). *Education for Innovation in Hospitality and Tourism*. Madrid. <https://www.untourism.int/tourism-statistics/tourism-statistics-database> (accessed 15 October 2025).

20TH INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE OF YOUNG SCIENTISTS
„THE ECONOMY OF BULGARIA AND THE EUROPEAN UNION: 20 YEARS SINCE
THE SIGNING OF THE TREATY ON THE ACCESSION OF THE REPUBLIC OF
BULGARIA TO THE EUROPEAN UNION AND MEMBERSHIP IN THE EURO AREA
FROM 1.01.2026”

CONFERENCE PROCEEDINGS

PART I

The conference is financed by a university scientific project for a scientific event under contract № NID NF-1/2025/B.

UNWE Academic Publishing House

SOFIA, 2026

ISBN: 978-619-232-968-6 (CD)